

Verdrongen door de rivier

Het verdwenen Bevershoek

Arie Pieters

Verdrongen door de rivier

Het verdwenen Bevershoek

Arie Pieters

Schrijver: Arie A. Pieters

Omslagontwerp: Arie A. Pieters

Foto's:

Collectie/archief Arie A. Pieters, Rijksdienst
voor het Cultureel Erfgoed, website Wikipedia,
collectie A. Pieters-Berkman †, collectie dhr. J. Berkman,
collectie dhr. A. van Bruggen, collectie dhr. D. Kwakernaat,
collectie dhr. R. Barendregt, collectie dhr. A. Hartman,
collectie dhr. A. de Baat, gemeente Dordrecht

ISBN: 9789463425452

Uitgegeven door: Mijnbestseller.nl

Print: Printforce, Alphen a/d Rijn

Copyright: Arie A. Pieters©

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Jeugdherinneringen
3. Het veer 's-Gravendeel-Wieldrecht
4. IJzige winters
5. De Thor
6. Het einde nadert
7. Hoofdrospelers
8. Nawoord
9. Woord van dank
10. Bronnen

1. Inleiding

Tegenwoordig, we hebben het nu over 2017, spreekt men vaak over 'Bevershoek' als men het heeft over 'De Nest'. Dat is de wijk die in 's-Gravendeel, want over dat dorp hebben we het uiteraard, is gesitueerd tussen de haven en 't Schenkeltje. Een woonwijk die in de jaren tussen 2009 en 2017 ingrijpend werd geherstructureerd door woningstichting HW Wonen. Veel oude huizen verdwenen, met name de woningen die na de Tweede Wereldoorlog en wat later net na de Watersnoodramp van 1953 waren gebouwd. Nieuwbouw verrees vervolgens op tal van plekken in de wijk. Ondertussen was in diezelfde periode het dorp 's-Gravendeel al opgegaan in de gemeente Binnenmaas en de nieuwbakken fusiegemeente gebruikte in de informatie die betrekking had op deze wijk en de herstructurering al snel de naam 'Bevershoek'.

Die herstructurering is inmiddels voltooid. In mei 2017 werden de laatste nieuwbouwwoningen opgeleverd en als laatste onderdeel van dit ingrijpende project werd nog een klein parkje aangelegd tussen de nieuwe appartementencomplexen in de wijk. Maar de 's-Gravendelers en dan met name de vijftig plussers blijven merendeels spreken over 'De Nest', als men het heeft over het 'nieuwe' Bevershoek. Tenslotte was er tot 1977 het 'oude' Bevershoek. Een klein wijkje dat grensde aan de haven en het veer 's-Gravendeel-Wioldrecht en dat in 1976 onder de slopershamer zou verdwijnen. En met de sloop van dat 'oude' Bevershoek verdwenen unieke panden en één van de oudste stukjes van het dorp. Het 'oude' Bevershoek werd in de jaren zeventig letterlijk verdrongen door de rivier, want het moest plaatsmaken voor de verbreding van de Dordtse Kil.

In de loop van 1976 waren de laatste inwoners vertrokken en stond het 'oude' Bevershoek (korte tijd) leeg. Een toch wel wat triest gezicht voor iedereen die hart had voor de historie van het dorp en ook voor de vroegere bewoners van die huizen, die nu lijdzaam op de sloper stonden te wachten.

Toen ik meer dan twintig jaar later een documentaire op TV zag over het Belgische dorp Doel, moest ik weer terugdenken aan die periode dat je door de paar lege straatjes van het 'oude' Bevershoek kon lopen. Voor een korte periode was Bevershoek een soort 'Doel in zakformaat'. Met als belangrijkste verschil dat in dat Belgische dorp, dat met meer dan 1300 inwoners veel groter is/was als het wijkje Bevershoek, nog steeds circa twintig á dertig bewoners stand houden en weigeren uit het dorp te vertrekken. Een eenzame strijd van merendeels oudere mensen, die weigeren zich over te geven aan de zogenaamde 'vooruitgang'.

Deze tekst van een collega fotograaf bracht dat heel mooi onder woorden:

'Doelloos...'

Dwalen door de verlaten straten van Doel.
Leegte, tot stilstand gekomen tijd, geen klok die nog tikt.
Geesten dwalen door de straten, geteisterd door een
ontroostbaar huilende wind...
Doel, een verlaten decor voor een ongelijk gevecht,
waar de tand des tijds de enige is die wint.

Frans van der Beek

Doel is een dorpje in de Belgische provincie Oost-Vlaanderen en een deelgemeente van Beveren. Het dorp Doel ligt in het uiterste noordoosten van de provincie, op de linkeroever van de Schelde, in de polders van het Waasland, vlakbij de Nederlandse grens. In de Wase dialecten noemt men het dorp 'Den Doel'. Doel raakte sinds de jaren zestig algemeen bekend door uitbreidingsplannen voor de haven van Antwerpen, die het dorp zouden laten verdwijnen. Sinds 1998 zijn er nieuwe plannen voor een nieuw dok dwars over het dorp. Doel was tot 1977 een zelfstandige gemeente met een oppervlakte van 25,61 km² en telde in 1972 circa 1300 inwoners. Op 31 december 2007 telde Doel nog 359 inwoners, op 31 december 2010 nog maar slechts 188 inwoners en in 2013 minder dan dertig. De deelgemeente Doel omvat naast de dorpskern de gehuchten Ouden Doel, Rapenburg en Saftinge. Net ten noorden van het dorp staat de kerncentrale Doel.

Net als het wijkje Bevershoek is ook Doel dus 'slachtoffer' van de vooruitgang. Wat dat betreft gaat de vergelijking wel op en dan blijkt dat de belangen van gewone mensen meestal niet al teveel waard zijn en alleen behouden blijven als er een stevig robbertje om wordt gevochten. (Voor de rechtbank, in de media en in dit geval is pure koppigheid ook een middel om verzet te blijven plegen.) De bizarre situatie in Doel trekt inmiddels al jaren zogenaamde 'urban explorers' (mensen die als vrijetijdsbesteding hebben het bezoeken van leegstaande gebouwen) en fotografen naar het nu bijna verlaten 'spookdorp'. Ook op het internet, met name op You Tube, circuleren inmiddels al vele tientallen filmpjes van mensen die het dorp hebben bezocht. Voor wat betreft Bevershoek is dat uiteraard onmogelijk omdat het wijkje niet meer bestaat. Wat rest zijn oude foto's en ook nog wat ansichtkaarten uit merendeels lang vervlogen tijden.

**Bevershoek, waarschijnlijk gefotografeerd ergens tussen 1900 en 1915. Het was in elk geval nog de tijd dat oudere vrouwen nog volop in klederdracht gekleed gingen in het dorp. (Zie de beide dames vooraan, links van het midden op de foto.) Aan de rechtzijde zien we in de verte nog een rijtuig staan. En ook de kleding van de kinderen lijkt er op te wijzen dat we hier te maken hebben met een foto die niet lang na 1900 is gemaakt. De kleine, smalle huisjes in dit deel van het wijkje waren feitelijk arbeiderswoningen, maar toch werd er veel aandacht besteed aan het uiterlijk. Kijk bijvoorbeeld maar eens goed naar het fraaie houtwerk aan de dakranden. En op de voordeuren van de woningen die zichtbaar zijn ter hoogte van het rijtuig bevonden zich mooie panelen met houtsnijwerk. Helemaal rechts zien we nog een stukje van het oude café en vroegere raadhuis.*